

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MOBILIZACIJOS IR PRIIMANČIOSIOS ŠALIES
PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-1623 2, 8, 10 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija parengė Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo Nr. I-1623 2, 8, 10 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą.

Pagal Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo nuostatas Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – Mobilizacijos departamentas) dalyvauja Krašto apsaugos ministerijai formuojant valstybės mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos politiką, administruoja civilinių mobilizacijos institucijų (tarp jų ir savivaldybių), ūkio mobilizacijos subjektų pasirengimą mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramai teikti, mobilizacijos ir demobilizacijos vykdymą, civilinių mobilizacijos institucijų, ūkio mobilizacijos subjektų dalyvavimą teikiant priimančiosios šalies paramą.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 16 punkto nuostatas dalyvavimas rengiant ir vykdant mobilizaciją, demobilizaciją, priimančiosios šalies paramą yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija. Pagal Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo nuostatas savivaldybių administracijos, kaip ir kitos civilinės mobilizacijos institucijos, turi pareigą rengti institucijos mobilizacijos planą, jį vykdyti, sudaryti institucijos civilinį mobilizacinio personalo rezervą, sudaryti mobilizacinio užsakymo ir priimančiosios šalies paramos teikimo sutartis ir kontroliuoti jų vykdymą, atlikti kitas mobilizacijos, demobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos teikimo funkcijas. Tačiau Mobilizacijos departamentui vykdant civilinių mobilizacijos institucijų administravimą nustatyta, kad civilinės mobilizacijos institucijos šią funkciją vykdo nepakankamai, pavyzdžiui, didžioji dalis savivaldybių nesudaro mobilizacinio užsakymo ir priimančiosios šalies paramos teikimo sutarčių, padėsiančių užtikrinti mobilizacijos planuose numatytus (valstybinėms mobilizacinėms užduotims įgyvendinti reikalingus) veiksmus ir priemones (2017 m. tik 1 savivaldybė iš 60 buvo sudariusi tokią sutartį), ne visos savivaldybės mobilizacijos planus ir kitą su mobilizacijos vykdymu ir priimančiosios šalies paramos teikimu susijusią informaciją pateikia nustatytu laiku (2017 m. iš 60 savivaldybių 23 savivaldybės nepateikė mobilizacijos planų nustatytais terminais) ir t. t. Ne visi asmenys, tiesiogiai atsakingi už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, turi tinkamą pasirengimą, kai kuriems asmenims trūksta reikiamų žinių, pasirengimo ar motyvacijos tinkamai vykdyti jiems pavestas funkcijas.

Projektas parengtas siekiant užtikrinti geresnį Mobilizacijos departamento ir savivaldybių bei kitų civilinių mobilizacijos institucijų bendradarbiavimą, stipresnę sąveiką, efektyvesnį Mobilizacijos departamentui ir savivaldybėms bei kitoms civilinėms mobilizacijos institucijoms skirtų funkcijų įgyvendinimą. Kadangi savivaldybių mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijas vykdantiems asmenims išlaikyti (darbo užmokestis ir administravimo išlaidos) skiriamos valstybės dotacijos (per Krašto apsaugos ministeriją), siūloma sudaryti galimybę Mobilizacijos departamentui padėti savivaldybėms efektyviai panaudoti skiriamas dotacijas. Nors poreikis stiprinti mobilizacijos funkcijų vykdymą daugiausia atsiskleidžia savivaldybėse, siūloma nustatyti vienodus reikalavimus visoms civilinėms mobilizacijos institucijoms, taip užtikrinant vienodą mobilizacijos funkcijos vykdymo kokybę. Projektu siekiama įtvirtinti asmenų, atsakingų už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą civilinėse mobilizacijos institucijose, efektyvesnio darbo prielaidas. Tuo tikslu siekiama suvienodinti reikalavimus asmenims, atsakingiems už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą civilinėse mobilizacijos institucijose, nustatyti reikalavimus (teisės dirbti su įslaptinta informacija turėjimo, anglų kalbos mokėjimo) priimamiems į pareigas asmenims, taip pat įtvirtinti galimybę

Mobilizacijos departamentui dalyvauti atliekant už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą tiesiogiai atsakingų asmenų atranką (priėmus Projektą bus keičiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimas Nr. 966 „Dėl Konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, numatant, kad, organizuojant konkursą valstybės tarnautojo, atsakingo už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, pareigoms užimti, komisijos nariu skiriamas Mobilizacijos departamento, kaip kompetentingos institucijos, atstovas, siekiant atrinkti tinkamiausius specialistus mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijoms vykdyti). Projekte numatytas reikalavimas atitikti teisės aktuose nustatytus teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima ne žemesne slaptumo žyma nei SLAPTAI, reikalavimus. Toks reikalavimas nustatytas atsižvelgiant į tai, kad mobilizacijos planai yra valstybės paslaptis, o valstybės paslaptį sudaranti informacija žymima ne žemesne slaptumo žyma kaip SLAPTAI, o viena iš asmens, atsakingo už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, funkcijų yra mobilizacijos planų rengimas. Taip pat nustatytas reikalavimas mokėti anglų kalbą ne žemesniu kaip B2 lygiu, atsižvelgiant į tai, kad anglų kalba yra oficiali NATO kalba, rengiant priimančiosios šalies paramos teikimo sutartis, būtina mokėti anglų kalbą, siekiant tinkamai išsiaiškinti atvykstančių NATO pajėgų poreikius. Siekiama įtvirtinti nuostatas, kurios leistų taip atrinkti asmenis mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijoms civilinėse mobilizacijos institucijose vykdyti, kad jie atitiktų specialiuosius reikalavimus, tinkamai vykdytų savo pareigas.

Įstatymo įsigaliojimas numatytas 2019 m. sausio 1 d. Valstybės tarnautojai, neatitinkantys įstatyme nustatytų specialiųjų reikalavimų, privalo iki 2024 m. sausio 1 d. įgyti reikiamą kvalifikaciją, žinias ir įgūdžius. Valstybės tarnautoją atleidus iš pareigų, turės būti keičiamas valstybės tarnautojo pareigybės aprašymas, nurodant pareigybei taikomus specialiuosius reikalavimus, įtvirtintus įstatyme. 2024 m. sausio 1 d. turės būti keičiami visi iki šio termino nepakeisti pareigybių aprašymai ir valstybės tarnautojai turės atitikti naujai įtvirtintus šiai pareigybei taikomus specialiuosius reikalavimus arba pareigybės turės būti panaikintos ir įsteigtos naujos pareigybės, kurių aprašymuose bus nurodyti specialieji reikalavimai, įtvirtinti įstatyme; valstybės tarnautojai, neatitinkantys specialiųjų reikalavimų, bus atleisti iš pareigų.

Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 str. 44 p. Mobilizacijos departamentas turi teisę taikyti administracinę atsakomybę civilinėms mobilizacijos institucijoms pagal Administracinių nusižengimų kodekso 516 str., 517 str. už nustatytos tvarkos vykdant mobilizaciją, demobilizaciją, teikiant priimančiosios šalies paramą pažeidimą, už valstybinių mobilizacinių užduočių, priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių, mobilizacinių nurodymų ar nustatytos tvarkos rengiantis mobilizacijai ar priimančiosios šalies paramai teikti nevykdymą ar netinkamą vykdymą, tačiau šios priemonės taikytinos tik nustačius pažeidimų, o bendradarbiavimui skatinti būtina priimti teikiamą projektą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projekto rengimą inicijavo Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. Projektą parengė Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento (direktorė J. Nagienė, tel. (8 5) 273 5545, el. p. judita.nagiene@kam.lt) Įstaigų teisinės priežiūros skyriaus (vedėjas A. Aleknavičius, tel. (8 5) 278 7045, el. p. antanas.aleknavicius@kam.lt) vyr. specialistė D. Drusytė-Skarienė (tel. (8 5) 273 5593, el. p. dovile.drusyte-skariene@kam.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu, vadovaujantis Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo nuostatomis, asmenys, atsakingi už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, skiriami iš civilinės mobilizacijos institucijos civilinio mobilizacinio personalo rezervo. Civilinis mobilizacinio personalo rezervas – tai mobilizacijos sistemos subjektuose dirbantys valstybės tarnautojai ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kurių veikla būtina, kad mobilizacijos planuose numatyti veiksmai, priemonės, mobilizacinio užsakymo ir (ar)

priimančiosios šalies paramos teikimo sutarties sąlygos būtų tinkamai vykdomos ir valdomos. Šiems asmenims nekeliami jokie specialūs reikalavimai. Į civilinį mobilizacinio personalo rezervą traukiami asmenys turi būti Lietuvos Respublikos piliečiai, nesudarę kario savanorio ar aktyviojo rezervo kario sutarties, nepriskirti kariuomenės parengtajam personalo rezervui. Galiojančiuose teisės aktuose nenumatyta jokių specialių reikalavimų šiems asmenims.

Mobilizacijos departamentas turi ribotas galimybes daryti įtaką asmenų, atsakingų už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą civilinėse mobilizacijos institucijose, darbui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma papildyti Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymą, numatant, kad Mobilizacijos departamentas dalyvautų priimant į pareigas civilinių mobilizacijos institucijų valstybės tarnautojus, kurie pagal institucijos kompetenciją organizuotų, koordinuotų, kontroliuotų Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nustatytų funkcijų vykdymą. Taip pat siūloma pakeisti nuostatas, reglamentuojančias civilinės mobilizacijos institucijos vadovo teises skiriant asmenis, atsakingus už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, numatant, kad civilinės mobilizacijos institucijos vadovas priimtų į pareigas specialiuosius reikalavimus atitinkančius valstybės tarnautojus, atsakingus už mobilizacijos ir (ar) priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą. Taip pat siūloma atsisakyti nuostatos, kad civilinės mobilizacijos institucijos vadovas skiria asmenis, atsakingus už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, iš civilinio mobilizacinio personalo rezervo, nes neretai pirma paskiriamas asmuo mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijoms vykdyti, o tik tada jis įtraukiamas į institucijos civilinio mobilizacinio personalo rezervą. Taip pat, atsižvelgiant į Administracinės naštos mažinimo 2016–2017 metais priemonių plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 124 „Dėl Administracinės naštos mažinimo 2016–2017 m. priemonių plano patvirtinimo“, 9 punktą, keičiama Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo 15 straipsnio 5 dalis. Taip pat atliekami kiti redakcinio pobūdžio pakeitimai.

Siekiant tinkamai vykdyti mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijas valstybėje būtinas bendras veiklos koordinavimas, be kitų sričių, ir asmenų, tiesiogiai atsakingų už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą, veiklos koordinavimas. Pritarus teikiamam projektui bus sudaryta galimybė Mobilizacijos departamento atstovui tiesiogiai koordinuoti atsakingų asmenų veiklą, įvertinti pretenduojančio užimti pareigas asmens kompetencijas, žinių lygį, gebėjimus, patirtį, reikalingus nustatytoms funkcijoms vykdyti, įvertinti pretenduojančio užimti pareigas asmens atitiktį nustatytiems specialiesiems reikalavimams ir pateikti nuomonę apie šio asmens tinkamumą eiti pareigas, išdėstyti su veiklos specifiška susijusius lūkesčius ir poreikius, aktyvės ir dažnės Mobilizacijos departamento ir savivaldybių bei kitų civilinių mobilizacijos institucijų tiesioginis bendradarbiavimas ir gerės kontrolė.

Tikimasi, kad, pritarus teikiamam projektui ir nustačius specialiuosius reikalavimus, kuriuos šie asmenys turi atitikti, įtvirtinus galimybę Mobilizacijos departamentui dalyvauti atrenkant asmenis, atsakingus už mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos funkcijų vykdymą civilinėse mobilizacijos institucijose, bus atrenkami ir į pareigas skiriami kompetentingesni, turintys daugiau žinių, daugiau motyvacijos asmenys, tikėtina, geriau vykdysiantys savo pareigas, jausiantys didesnę atsakomybę už savo darbo rezultatus, pagerės valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos „dalyvavimas rengiant ir vykdant mobilizaciją, demobilizaciją, priimančiosios šalies paramą“ vykdymas ir rengimasis mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramos teikimui ne tik savivaldybėse, bet ir visoje valstybėje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru

dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Naujų teisės aktų priimti ar keisti galiojančius teisės aktus nenumatoma.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nėra naujų sąvokų ar terminų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti turės būti pakeistas Konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 966 „Dėl Konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Mobilizacija“, „priimančiosios šalies parama“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.